

סיכום ספירת הציפורים הגדולה ה-17

15 עד 31 לינואר 2022

צילום: אבי בלומן

החברה
להגנת הטבע

מוזיאון
הטבע
ששטיינהרדט

המוזיאון הלאומי לתולדות הטבע והגן הירוקים

אוניברסיטת תל אביב
UNIVERSITY

המרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר ובגינה
yardbirds.org.il

מטרות הספירה

תהליכי העיור ושינויים בסביבת החיים, משפיעים על הרכב אוכלוסיות הציפורים בקרבת משכנות האדם, כמו גם על מספרן. מגוון הציפורים מהווה סמן למגוון הביולוגי. בעזרת הספירות שערךנו ואלו שיבואו בשנים הבאות, אנו מאפיינים שינויים ומגמות באוכלוסיות הציפורים לתועלתנו ולתועלת הציפורים שבקרבתנו.

ההיבט החינוכי- ציבורי של הספירה מהווה אף הוא מטרה חשובה: הפעילות מעודדת אנשים מכל הגילאים והמגזרים, לגלות עניין בציפורים ולהעמיק את התעניינותם בנושא.

דרורי בית. צילם משה כהן

צופית. צילם אבי בלומן

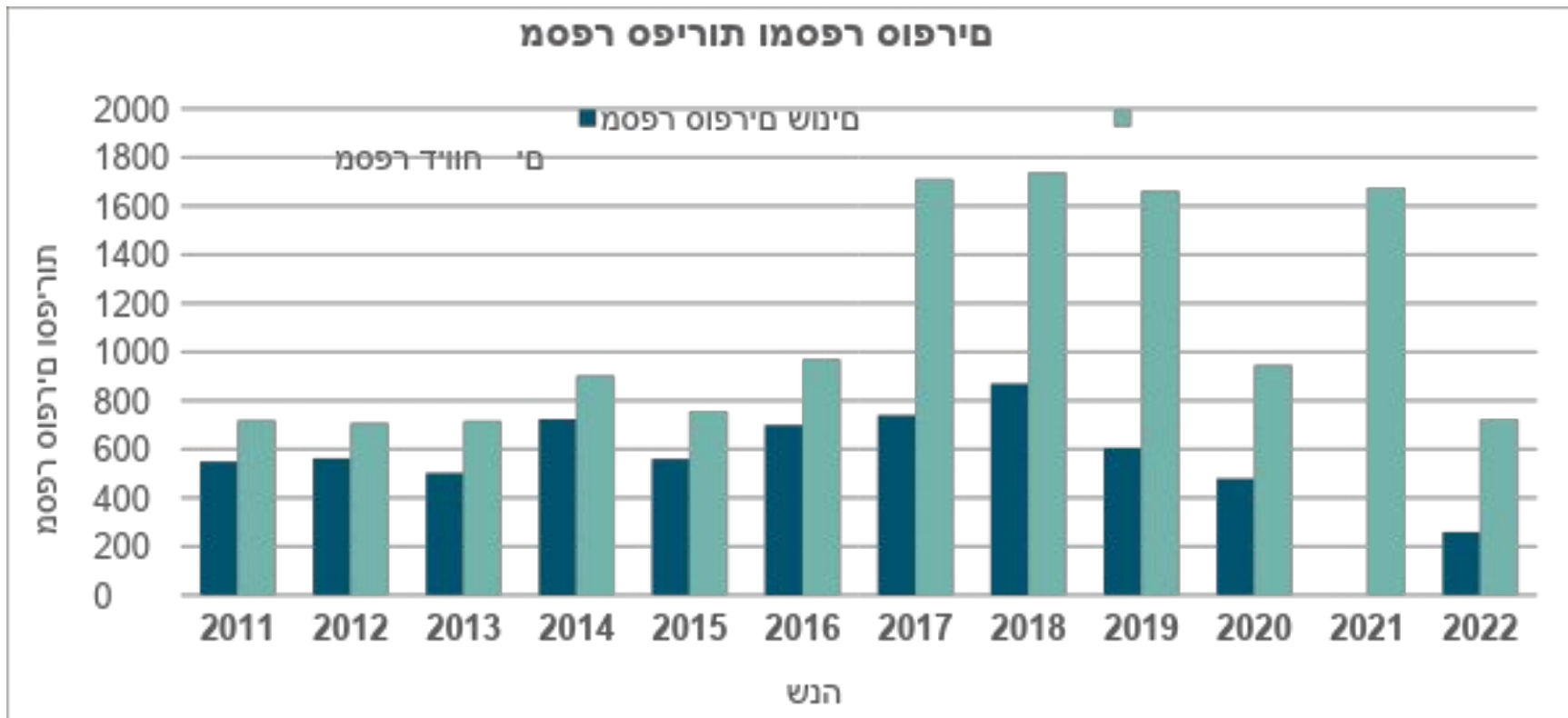
צוצלת. צילם דובי קלעי

סיכום קצר ספירת 2022

- כמה דיווחים? בשנת 2022 הגיעו כ- 695 דיווחים שהיו לפי הנחיות הפרוטוקול. הם נעשו על ידי 226 מדווחים מספר נמוך בהרבה משנים קודמות
- 113 מוסדות חינוך בקשו תעודות השתתפות
- הדיווחים הגיעו מ- 180 ישובים.
- מה דיווחו? מכל הארץ דיווחו לנו על 22,682 פרטים של ציפורים, מ- 106 מינים שונים.

מספר הטפסים ומספר המדווחים – ירידה משמעותית

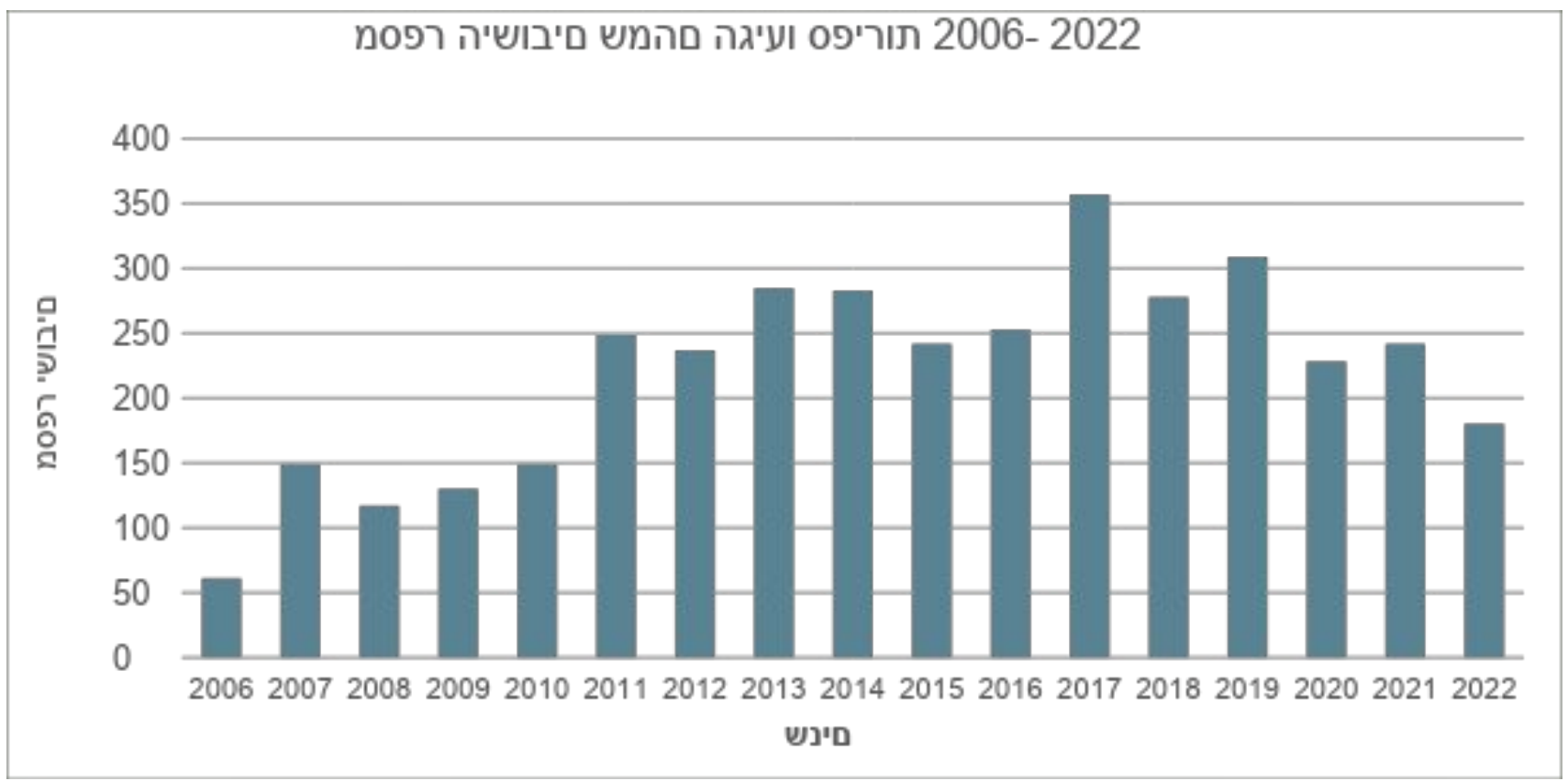
על אף שהספירה נמשכה 17 יום וכללה שלושה סופי שבוע – היה מספר מועט של מדווחים דבר שניתן לייחס אותו בעיקר למזג האוויר הסוער והקר ששרר ברוב ימי הספירה. ייתכן וגם הנחיות הקורונה הקשו על האנשים.

חן חן ותודה רבה לכל הסופרים!

מספר ישובים

הגיעו דיווחים מ-180 ישובים, לעומת 242 ישובים מהם הגיעו דיווחים בשנה שעברה.

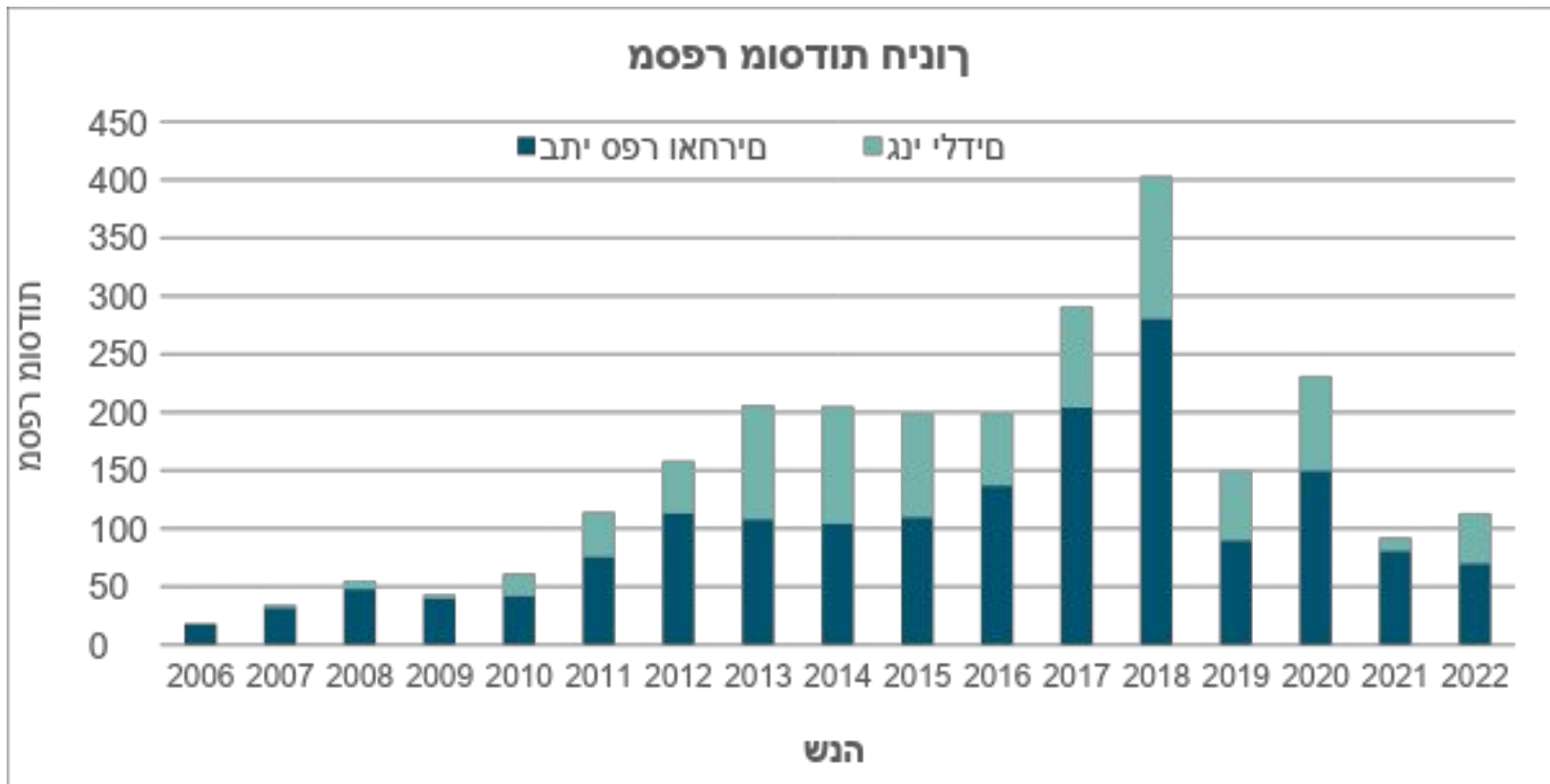
שמות הישובים

קרית טבעון	נצרת	לוטן	יהוד-מונוסון	בת ים	אילת
קרית שמונה	נשר	מבשרת ציון	יהל	גבעת אלה	אלון שבות
ראש העין	נתיב הל"ה	מגן	יטבתה	גבעת ניל"י	אלוני אבא
ראש פינה	נתניה	מדרשת בן גוריון	יסעור	גבעתיים	אלונים
ראשון לציון	סביון	מדרשת רופין	ירוחם	גבת	אלעד
רבדים	סוסיה	מודיעין-מכבים-רעות	ירושלים	גדרה	אמונים
רחובות	סח'נין	מוצא עילית	כברי	גזית	אפק
רם-און	ספיר	מזכרת בתיה	כוכב יאיר	גליל ים	אשדוד
רמת אפעל	עומר	מזרע	כוכב מיכאל	גן יאשיה	אשדות יעקב (איחוד)
רמת גן	עין המפרץ	מיתר	כורזים	גני עם	אשחר
רמת דוד	עין השופט	מכמורת	כמאנה	געש	אשקלון
רמת השופט	עין חרוד (מאוחד)	מנרה	כמון	גרופית	באר יעקב
רמת השרון	עכו	מעברות	כסלון	גת	באר שבע
רעננה	עלי	מעגן מיכאל	כפר אדומים	דאלית אל כרמל	בועיינה-נוג'ידאת
שבי ציון	עמק חפר	מעלה אדומים	כפר בלום	דייר חנא	ביר אל-מכסור
שגב שלום	עפולה	מעלה החמישה	כפר דניאל	הדר עם	בית אל
שדה אליהו	עראבה	מעלה עירון-סאלם	כפר החורש	הוד השרון	בית השיטה
שדה ורברג	ערוגות	מצפה רמון	כפר הרי"ף	הזורע	בית זית
שדי חמד	פרדס חנה-כרכור	מקווה ישראל- חולון	כפר ורברג	החותרים	בית יצחק
שדמות מחולה	פרוד	מרחביה (קיבוץ)	כפר חרוב	הרצלייה	בית לחם הגלילית
שוהם	פתח תקווה	משמר הנגב	כפר מונש	זכרון יעקב	בית עובד
שילה	צור הדסה	נגבה	כפר סבא	חדרה	בית שאן
שריגים (לי-און)	קדימה-צורן	נוב	כפר עציון	חולדה	בית שמש
שריד	קציר-חריש	נווה אילן	כפר ריינה	חולון	בני ציון
תל אביב-יפו	קצרין	נווה דניאל	כפר שמואל	חיפה	בנימינה-גבעת עדה
תל מונד	קריית אונו	נווה ירק	כפר שמריהו	חספין	בסיס רמת דוד
תלמי יפה	קריית ביאליק	נוף הגליל	כרם מהר"ל	חצור-אשדוד	בסמ"ה

השתתפות מוסדות חינוך

113 מוסדות חינוך נרשמו לקבלת תעודה. פחות מוסדות מאשר בשנים קודמות. 70 בתי ספר ו- 43 גני ילדים

כל הכבוד לתלמידים למורים ולמדריכים!!

43 גני ילדים נרשמו לקבלת תעודת השתתפות בספירת 2022

שם הגן	ישוב	שם הגן	ישוב
גן אחווה חמ"ד	באר שבע	גן שקד	נס ציונה
גן רימון	בית לחם הגלילית	גן רימון	עין המפרץ
גן זית	בני ציון	גן לוטם	פתח תקוה
גן שחף מחנה יהודית	בסיס רמת דוד	גן אורי	קיבוץ גבת
גן פלג	בת ים	גן רותם	קיבוץ גת
גן אלמחבה	דאלית אלכרמל	גן תומר	קיבוץ גת
גן סתונית	הוד השרון	גן שקד	קיבוץ יסעור
גן חופים	חדרה	גן שיבולת	קיבוץ מירב
גן ניצנים	כפר דניאל	גן הדס	קיבוץ נגבה
גן תאנה	כפר הרי"ף	גן הדס	קיבוץ רמת השופט
גן שיזף	כפר חרוב	גן כחל	קצרין
גן לימון	כפר סבא	גן יערה	רמת השרון
גן עופר	כפר סבא	גן הדסים	תל אביב
גן פייגי קולמן	כפר סבא	גן ברית	תל אביב
גן בוסתאן אלנור بستان النور	כפר ריינה	גן בני מלך	קרית שמונה
גן סביונים	כרמיאל	גן אחווה	קרית שמונה
גן הדר	מודיעין מכבים רעות	גן תאנה	קרית שמונה
גן שקמה	מודיעין מכבים רעות	גן אילנות	קרית שמונה
גן תדהר	מודיעין מכבים רעות	גן השלום	קרית שמונה
גן כרמים	נוף הגליל	גן ציון	קרית שמונה
גן ניצן	נוף הגליל		
גנון כרמים	נוף הגליל		
גנון עליה	נוף הגליל		

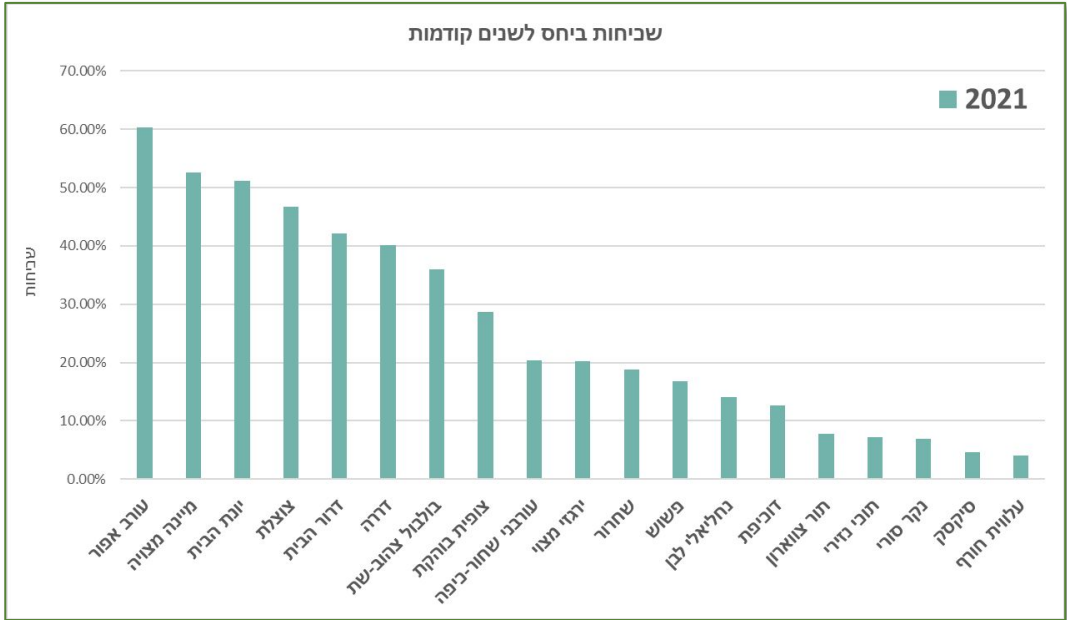
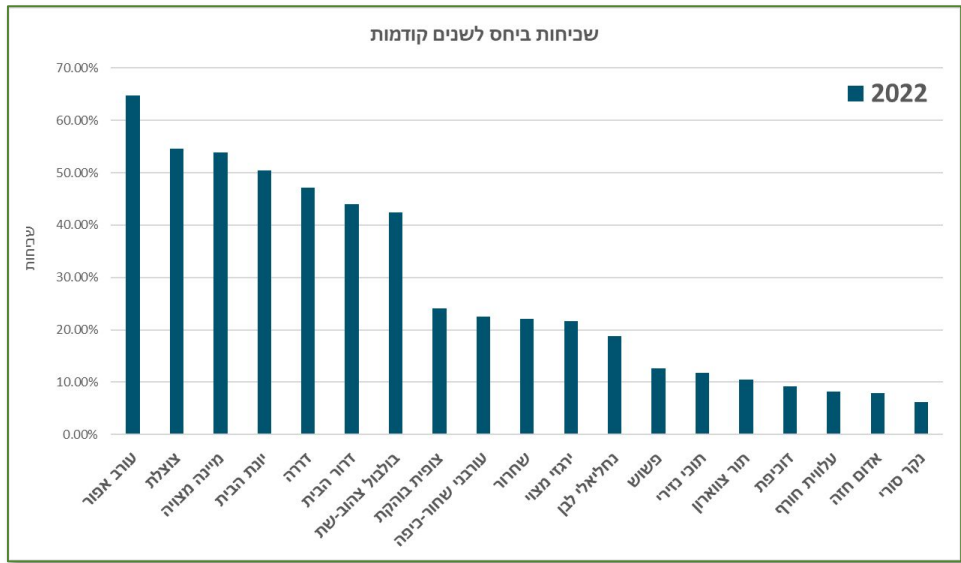

בתי הספר שנרשמו לקבלת תעודה – והישובים בהם הם נמצאים

שם בה"ס	ישוב	שם בה"ס	ישוב	שם בה"ס	ישוב
בי"ס "בכר"	אבן יהודה	בי"ס הגמא	כפר בלום	בי"ס הרי ירושלים	קרית יערים
בי"ס מול גלעד	אשדות יעקב איחוד	בי"ס סימני דרך	מעברות	בי"ס חפץ חיים	קרית שמונה
בי"ס נאות אשקלון	אשקלון	בי"ס מגדים	מעלה אדומים	בי"ס תל חי	קרית שמונה
בי"ס ע"ש יענה ז'בוטינסקי	באר יעקב	בי"ס נירים	מעלה אדומים	בי"ס מקיף יא ראשונים	ראשון לציון
בי"ס אור זבולון	באר שבע	בי"ס חטיבת בניינים סאלם	מעלה עירון-סאלם	בי"ס שורשים	רופין
בי"ס מקיף ז	באר שבע	בי"ס מקווה ישראל הדתי	מקווה ישראל- חולון	בי"ס "הלל"	רמת-גן
בי"ס בטב"ע	בית עובד	בי"ס טרה סנטה	נצרת	בי"ס נטעים	רמת גן
בי"ס זבוטינסקי	בית שמש	בי"ס קהילתי ביר אלמיר	נצרת	בי"ס רמ"ה למחוננים	רמת השרון
בי"ס ברטוב	ברטוב	בי"ס יסודי יצחק רבין	נשר	בי"ס "מרחב"	רעננה
בי"ס "ברנר"	גבעתיים	בי"ס רבין	נתניה	בי"ס ברטוב	רעננה
בי"ס אדם וסביבה	געש	בי"ס ע'ש דוד בן גוריון	עמק חפר	בי"ס הדר	רעננה
בי"ס אלמסאר	דאלית אל כרמל	בי"ס חמ"ד אוהל מאיר	עפולה	בי"ס מ"מד בי"לו	רעננה
בי"ס הדמוקרטי	הוד השרון	בי"ס ממלכתי שדות	פרדס חנה-כרכור	בי"ס מגד	רעננה
בי"ס יסודי צומח 1200	הוד השרון	בי"ס קרול	פתח תקוה	בי"ס אלמוסתקבל	שגב שלום
החווה לחינוך חקלאי	הוד השרון	החווה החקלאית	פתח תקווה	בי"ס שדות	שדה אליהו
בי"ס המגן	הוד השרון	בי"ס בר לב	פתח תקווה	בי"ס שק"ד	שדה אליהו
בי"ס גליל-ים	הרצליה	בי"ס הדמוקרטי "אלי מרחב"	קיבוץ בית השיטה	בי"ס רמת החייל	תל אביב
בי"ס תיכון הראשונים	הרצליה	בי"ס שדות יואב	קיבוץ גת	בי"ס דרויאנוב	תל אביב
בי"ס תיכונית רעים	חולון	בי"ס פלגים	קיבוץ הזורע	בי"ס הפתוח הדמוקרטי	תל אביב- יפו
גינה קהילתית רמת אלון+	חיפה	בי"ס נופי הבשור	קיבוץ מגן	בי"ס לטבע וסביבה	תל אביב- יפו
בי"ס אלון	יד בנימין	בי"ס עמקים תבור	קיבוץ מזרע		
בי"ס ברקת	יהוד	בי"ס שגיא	קיבוץ שריד		
בי"ס ממלכתי רמז	ירושלים	בי"ס אחוות אחים	קריית מלאכי		

המינים המדווחים ביותר , 2021 , 2022

שבעה מינים מדווחים ביותר בספירת
 2022 (דווחו ב 35% מהדיווחים
 ומעלה) והם עורב, צוצלת, מיינה,
 יונה, דררה, דרור ובולבול

המינים המדווחים ביותר בספירת
 2021 (ב35% מהדיווחים ומעלה)
 היו עורב, מיינה, יונה, צוצלת,
 דרור, דררה, ובולבול

2022 לראשונה נכנסה הדררה לחמישיה המובילה!

הדרור שהיה בין חמשת המדווחות ביותר בשנה שעברה – נדחק ממנה עקב העלייה בשכיחות הדיווחים על הדררה. לא הייתה ירידה בדיווחים על הדרור. ראו גם גרף בעמוד הבא

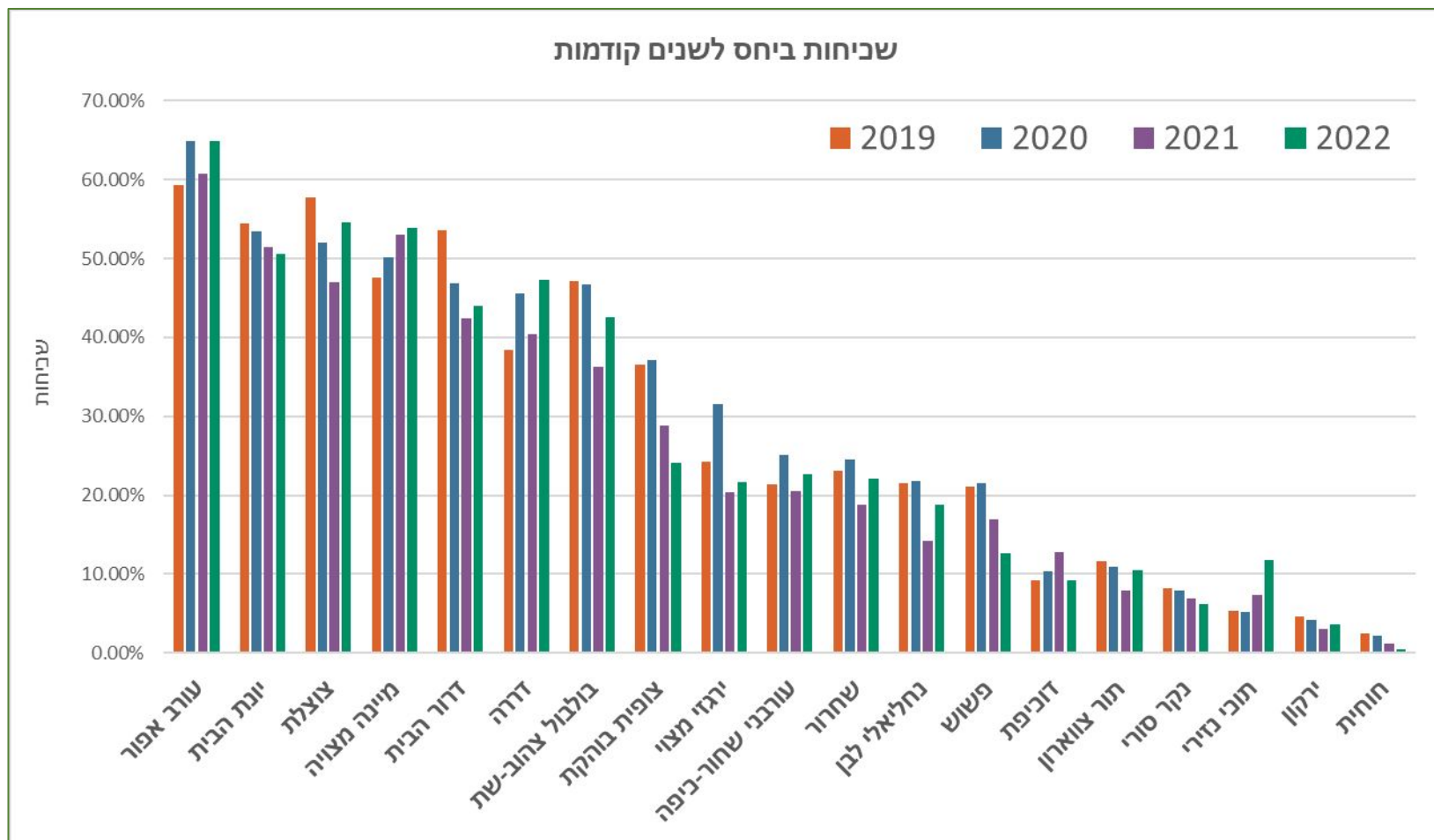
2021

מין	שכיחות באחוזים	מס דיווחים
עורב אפור	59.04	924
מיינה מצויה	51.50	806
יונת הבית	49.97	789
צוצלת	45.69	715
דרור הבית	41.21	645

2022

מין	שכיחות באחוזים	מס דיווחים
עורב אפור	63.17	442
צוצלת	53.24	370
מיינה מצויה	52.52	365
יונת הבית	49.21	353
דררה	46.04	320

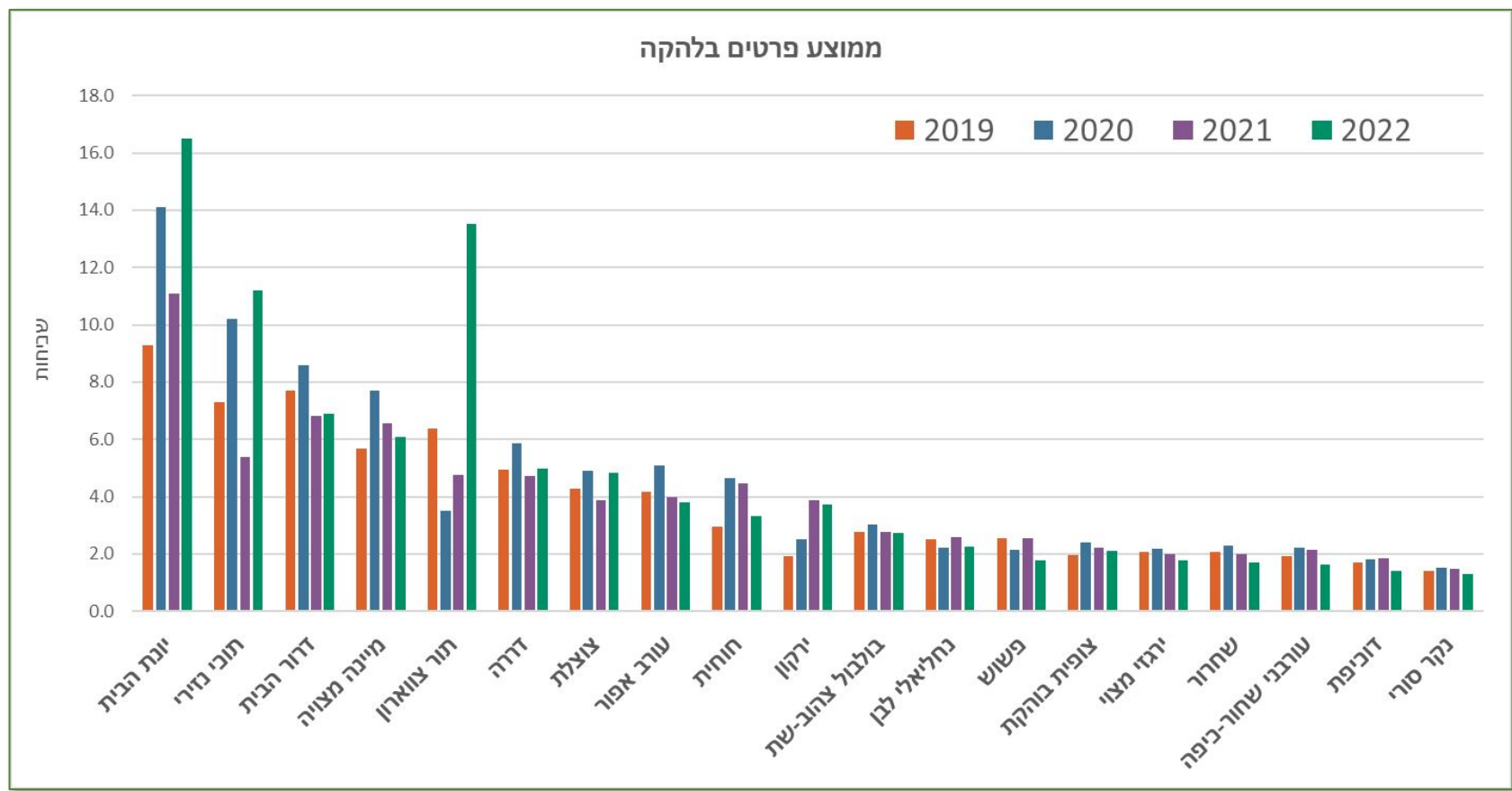
שכיחות ביחס לשנים קודמות במבט כלל ארצי

על פי הגרף ניכר כי במבט ארצי, היו אחוזי דיווח גדולים יותר על **תוכי נזיר** ביחס לשנים קודמות. ניכרת ירידה מתמשכת בדיווחים על **צופית**, ו**פשוש**. **החוחית** כמעט ולא דווחה כלל השנה.

ממוצע לדיווח שנים 2019-2022

(מספר הפרטים הכולל שדווח מכל מין מחולק למספר הדיווחים על המין) משמעות המספרים - מראים לנו כמה פרטים בממוצע יש בלהקה ממין מסוים

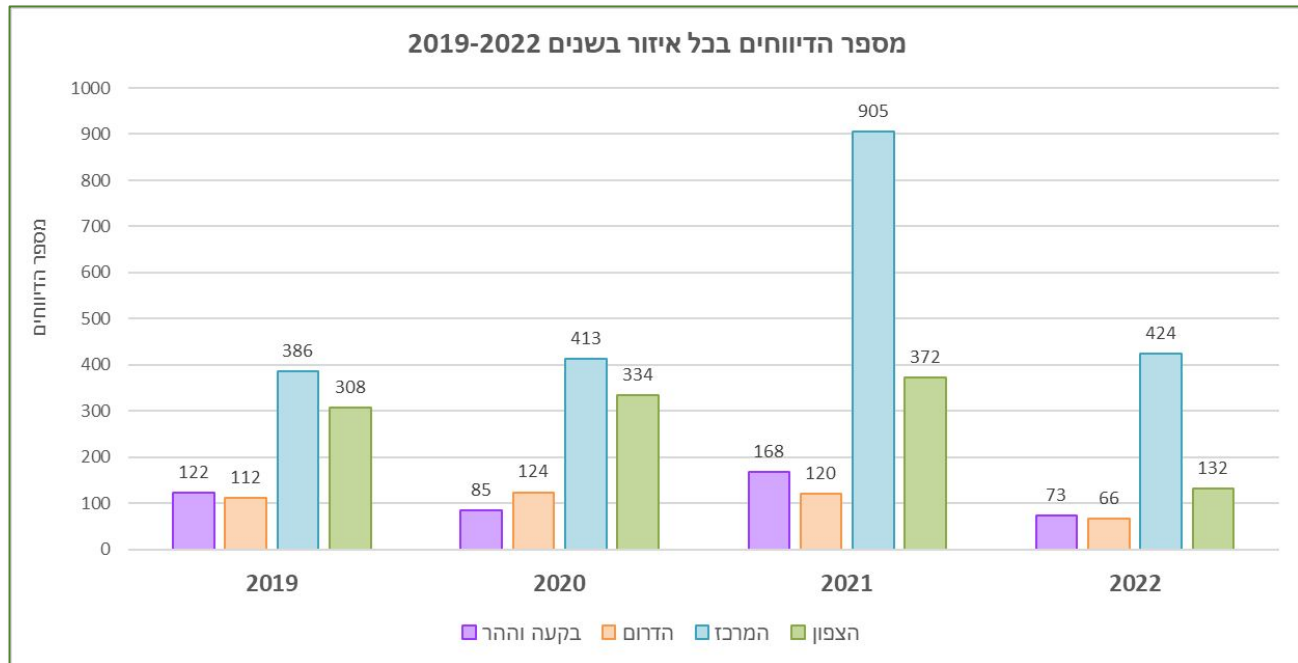
מן הגרף ניכר כי על פי הדיווחים מספר הפרטים בלהקה דומה לשנים קודמות מלבד **יונת הבית**, תוכי נזירי ותור הצווארון שאצלם חל גידול ניכר במספר הפרטים בלהקה

השוואה בין האזורים השונים

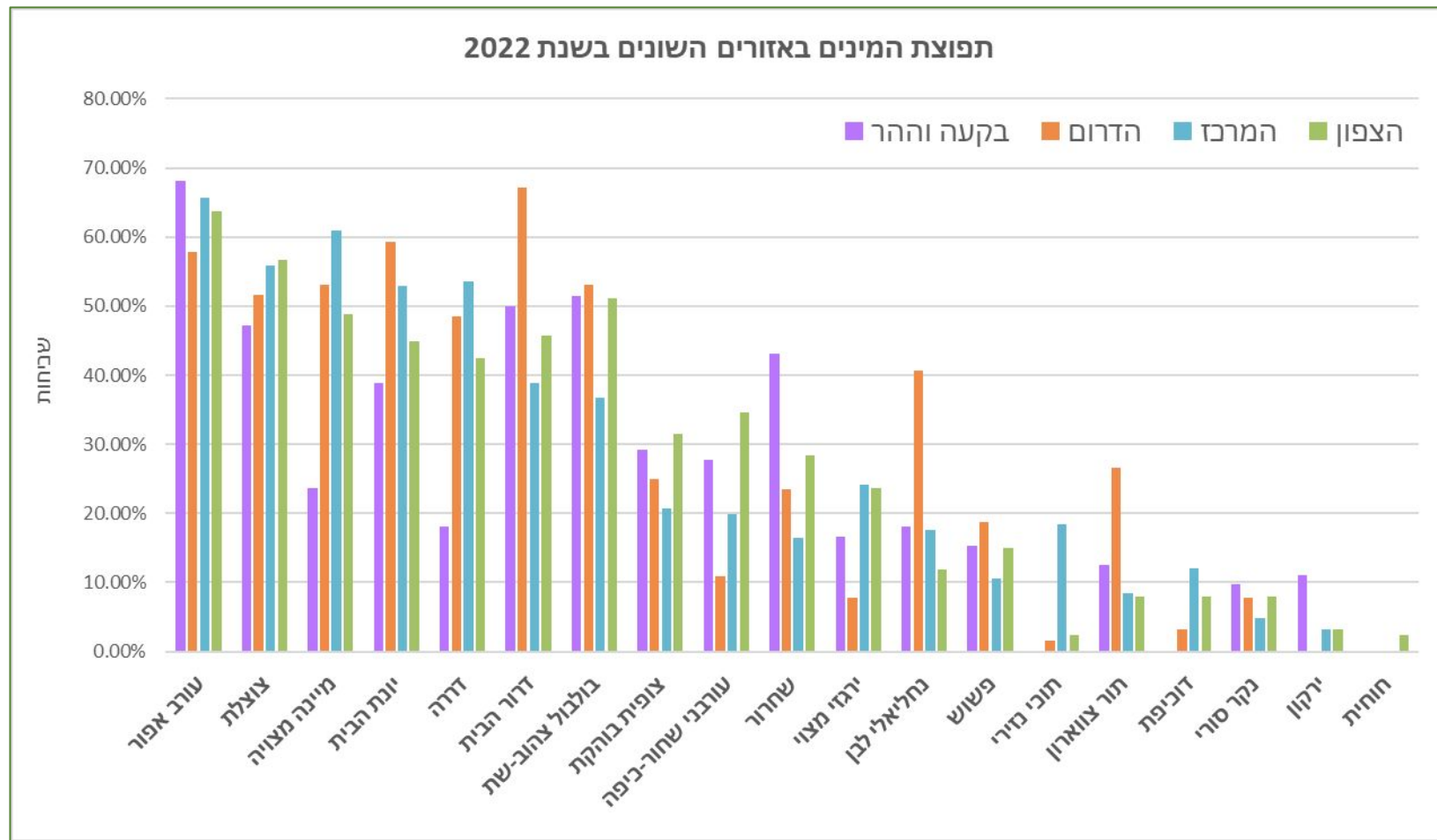

נעשתה השוואה בין 4 אזורים שונים בישראל

- הצפון** – כולל את האזור - מצפון לכביש יקנעם ומצפון לגלבו.
- הבקעה וההר** – כולל את הרי שומרון ויהודה, את הבקעה, את מדבר יהודה עד חוף ים המלח ואת הר חברון וכן את אזור מודיעין. גובל ממערב בכביש 6, ממזרח - גבול המדינה, מדרום בקצה הדרומי של דרום הר חברון ומצפון בקצה הצפוני של גלבו.
- המרכז** – כולל את כל הישובים ש'בין חדרה לגדרה': גובל מצפון - בכביש יוקנעם, מדרום - בקו שבין דרום אשקלון ועד דרום הר חברון במזרח - כביש 6

גרף השוואת תפוצת המינים באזורים השונים, ספירת 2022

על פי הגרף נראה כי הייתה שונות בשכיחות הדיווחים על המינים באזורים השונים. ניתן לראות זאת גם בטבלאות בשקופית הבאה

עשרת המינים הכי נפוצים בחלקי הארץ השונים 2022

בקעה והר: 73 דיווחים

עורב אפור	67.1
בולבול צהוב-שת	50.7
דרור הבית	49.3
צוצלת	46.6
שחרור	42.5
יונת הבית	38.4
צופית בוהקת	28.8
עורבני שחור-כיפה	27.4
מיינה מצויה	23.3
פרוש מצוי	17.8

דרום: 66 דיווחים

דרור הבית	65.2
יונת הבית	57.6
עורב אפור	56.1
מיינה מצויה	51.5
בולבול צהוב-שת	51.5
צוצלת	50.0
דררה	47.0
נחליאלי לבן	39.4
תור צווארון	25.8
צופית בוהקת	24.2

מההשוואה ניכר כי יש הבדל בתפוצת המינים שדווחו באזורים השונים. חמשת המינים השכיחים ביותר בדיווחים הכלל ארציים היו גם השכיחים בדיווחים באזור המרכז אבל באזורים האחרים המצב שונה. ראו פירוט בשקופיות הבאות.

כלל ארצי: 695 דיווחים

עורב אפור	63.2
צוצלת	53.2
מיינה מצויה	52.5
יונת הבית	49.2
דררה	46.0
דרור הבית	42.9
בולבול צהוב-שת	41.4
צופית בוהקת	23.5
עורבני שחור-כיפה	22.0
שחרור	21.6

צפון: 132 דיווחים

עורב אפור	61.4
צוצלת	54.5
בולבול צהוב-שת	49.2
מיינה מצויה	47.0
דרור הבית	43.9
יונת הבית	43.2
דררה	40.9
עורבני שחור-כיפה	33.3
צופית בוהקת	30.3
שחרור	27.3

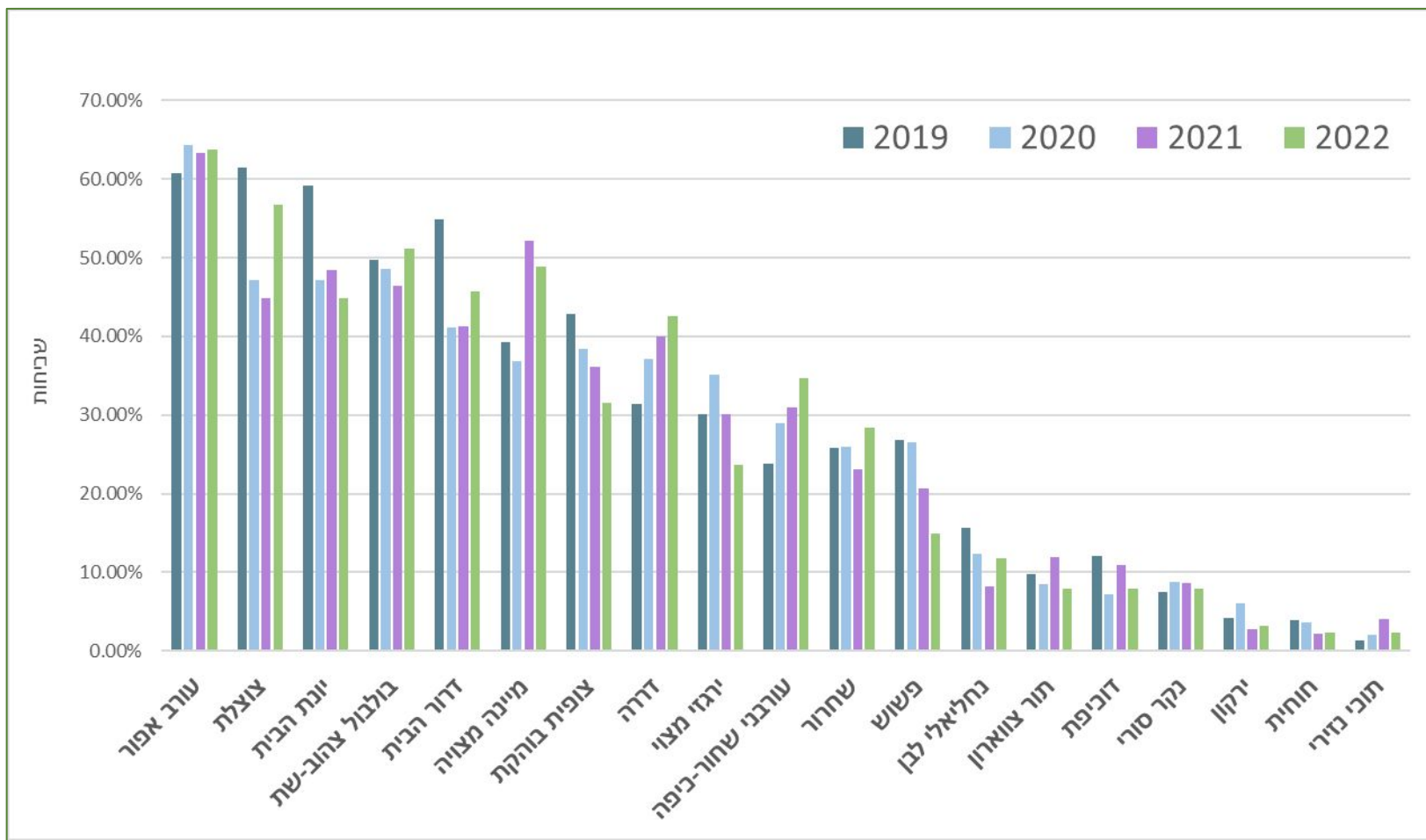
מרכז: 424 דיווחים

עורב אפור	64.2
מיינה מצויה	59.4
צוצלת	54.5
דררה	52.4
יונת הבית	51.7
דרור הבית	38.0
בולבול צהוב-שת	35.8
ירגזי מצוי	23.6
צופית בוהקת	20.3
עורבני שחור-כיפה	19.3

אזור הצפון

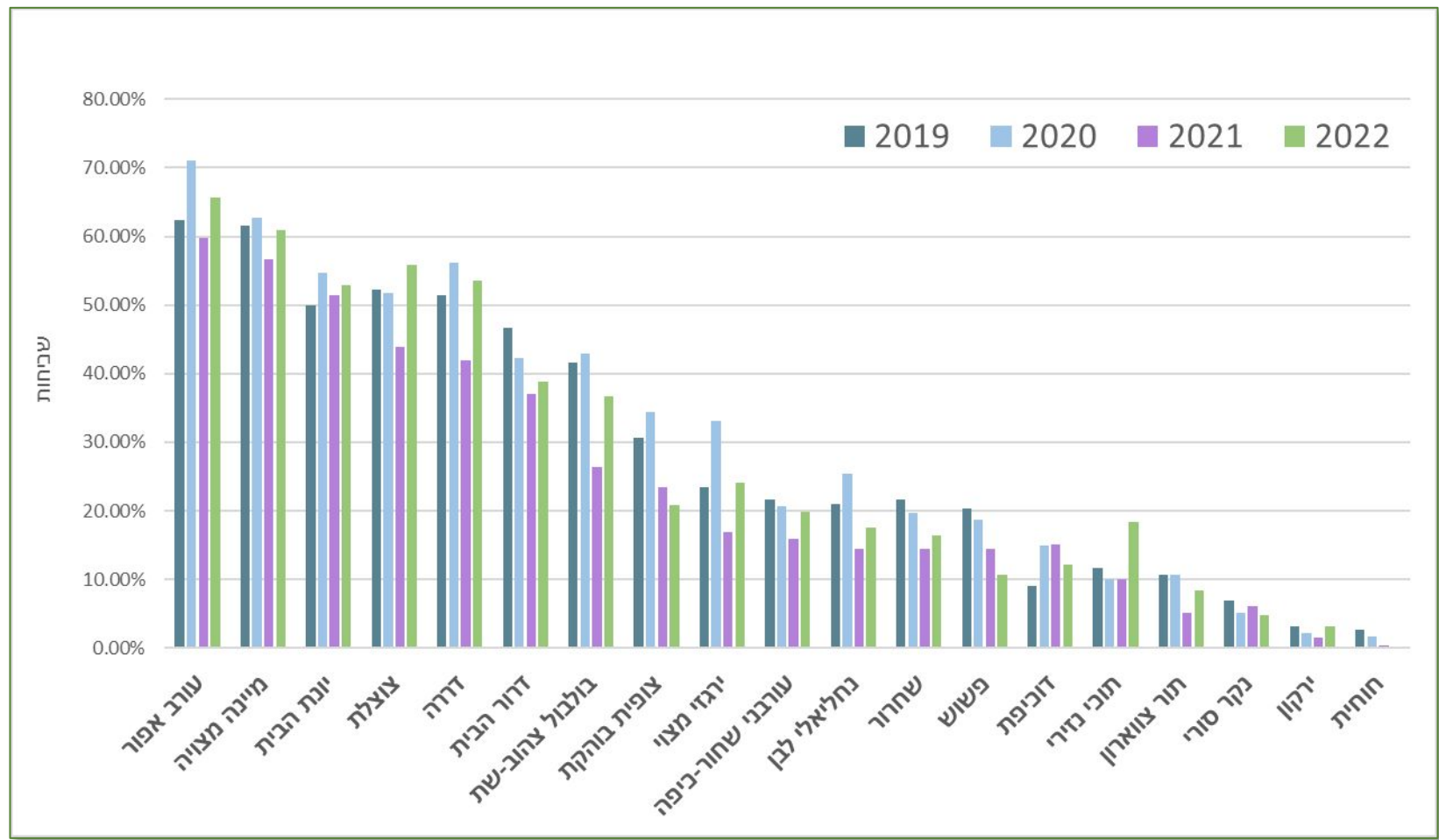
שכיחות המינים בדיווחים בשנים 2019-2022 באחוזים

מהגרף ניכר כי בצפון חלה עליה מועטה באחוז התצפיות בהן דווחו **דררה**, **עורבני ושחרור** ביחס לשנים קודמות וירידה, זו שנה שלישית בדיווחים על **צופית**, וזו שנה שניה בדיווחים על **ירגזי ופשוש** ביתר המינים הדיווח דומה לשנים קודמות.

אזור המרכז

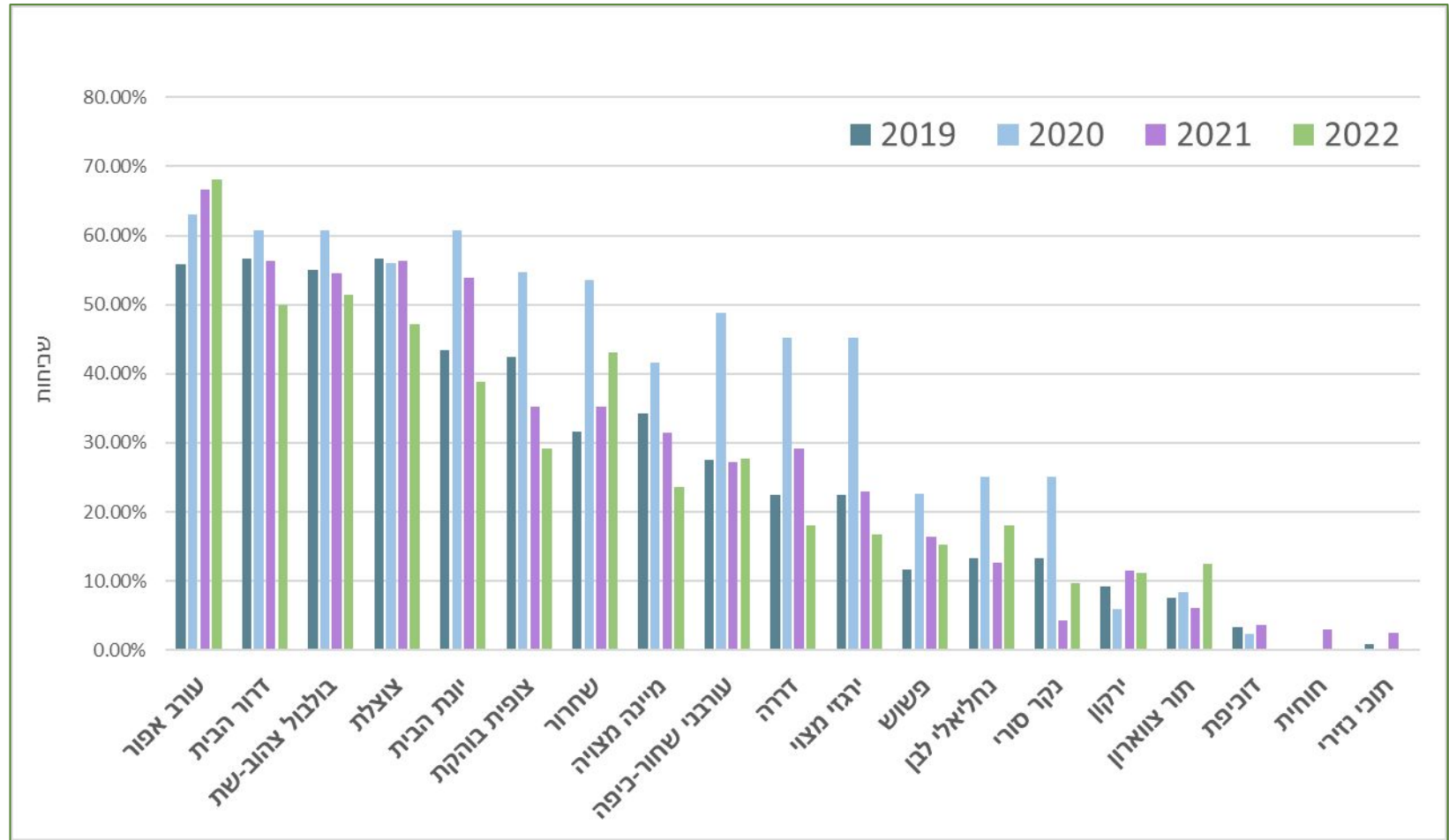
שכיחות המינים בדיווחים בשנים 2019-2022 באחוזים

מהגרף ניכר כי ביחס לשנים קודמות חלה באיזור המרכז ירידה, זו שנה שניה, בשכיחות הדיווחים על **צופית**, וזו שנה שלישית בדיווחים על **פשוש**. חלה עליה בדיווחים על **תוכי נזיר**. כבר שנתיים אין דיווחים על **חוחית**.

אזור ירושלים ושדרת ההר

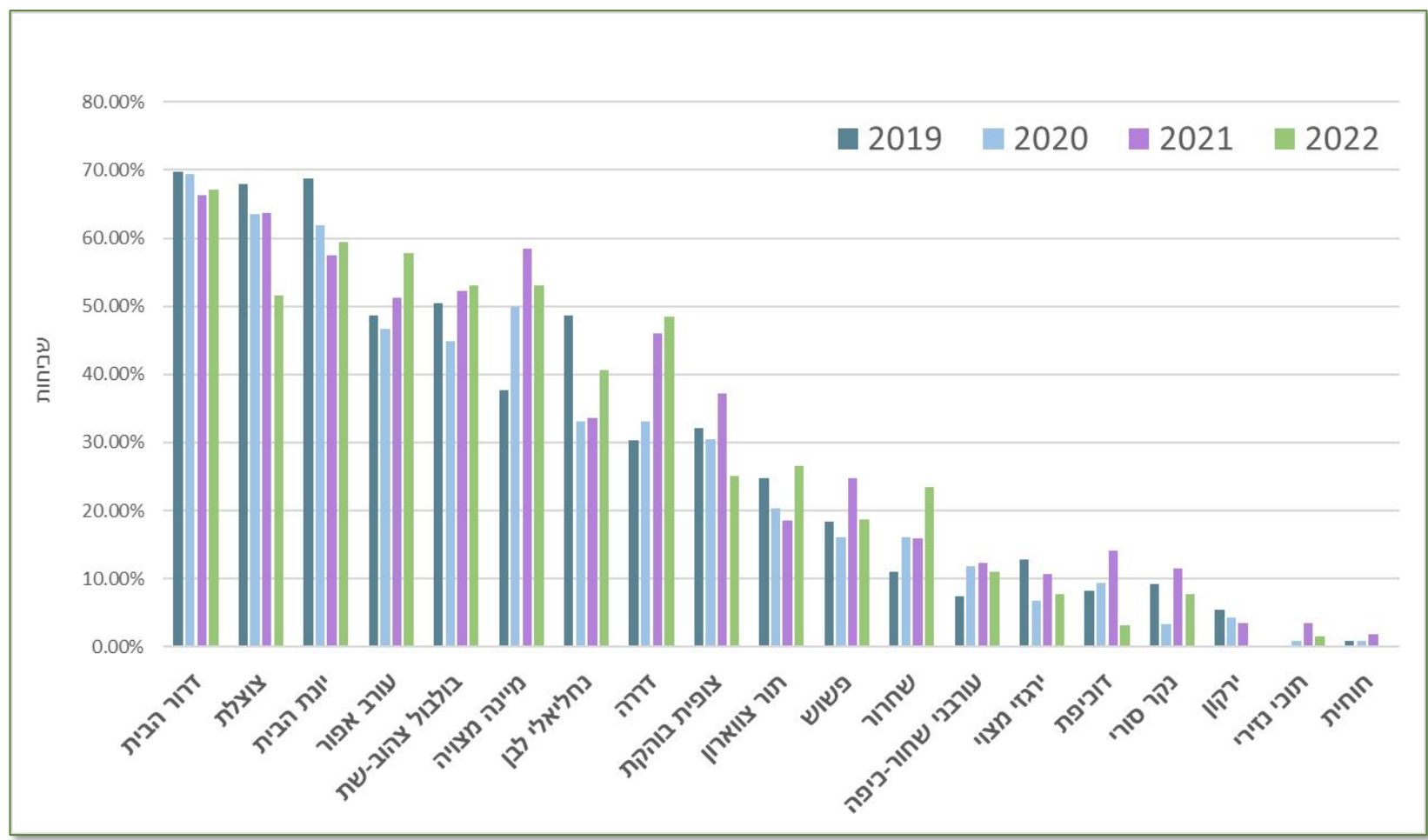
שכיחות המינים בדיווחים בשנים 2019-2022 באחוזים

מהגרף ניכר כי זו שנה שניה נראית ירידה בשכיחות הדיווחים על דרור, יונה, צופית, ירגזי, מינה ודררה.

אזור הדרום

שכיחות המינים בדיווחים בשנים 2019-2022 באחוזים

מהגרף ניכר כי ביחס לאזורים האחרים באזור הדרום **דרור הבית** דווח הכי הרבה. **העורב והשחרור** דווחו יותר מאשר בשנה שעברה. חלה ירידה ביחס לשנה שעברה בדיווחים על **צופית, צוצלת** ו**דוכיפת**

סיכום

הציפורים המדווחות ביותר:

המינים שצינו הכי הרבה בספירה היו **עורב, צוצלת, מיינה, יונה, דררה, דרור ובולבול**. אותם מינים שדווחו במידה הרבה ביותר גם בשנה שעברה. אלה מינים שמשגשים כתוצאה מפעילות האדם ולכן נפוצים מאד בחצרות בכל הארץ. עם זאת ניכרים הבדלים בשכיחותם באזורים השונים.

צופית:

בשנתיים האחרונות חלה ירידה של 13% בדיווחים על הצופית בכל הארץ.

פשוש:

בשנתיים האחרונות חלה ירידה בדיווחים על הפשוש ובפרט בשנה האחרונה (2022). ייתכן ומיעוט התצפיות נובע ממזג האוויר הקר - על פי השרות המטאורולוגי, ינואר 2022 היה קר מהמוצע והיה הינואר הקר ביותר מאז 2008. הקור בלט החל מאמצע החודש ורצף הימים הקרים שהתקבל הוא יוצא דופן – מאז שנות ה-90 לא התקבלו רצפים דומים של ימים קרים. ייתכן והפשוש הזעיר מושפע ממזג אוויר קר.

מיינה:

זו שנה ראשונה שהדיווחים על המיינה דומים לאלה של השנה שעברה ואף ירדו בחלק מהאזורים.

דרור:

הדיווחים על הדרור דומים לאלה של השנה שעברה לאחר מספר שנים שבהם הייתה ירידה בדיווחים על הדרורים

דררה ותוכי נזירי:

שכיחות הדיווחים על התוכי הנזירי עלתה השנה באזור המרכז וכך גם מספר הפרטים בלהקה. גם שכיחות הדיווחים על הדררה עלתה בעיקר באזור המרכז והיא נמצאת, לראשונה, בחמשת המדווחות ביותר. ייתכן וחלק מהתוכים הנזירים דווחו כדררה שכן אלה ציפורים דומות מאד. אנו מקווים בשנים הבאות לחדד את ההבדלים ביניהם

לתוצאות של ספירות

קודמות

צופית. צילם יהודה כץ

דרור. צילם יהודה כץ

דררה. צילם רוני לבנה

תוכי נזירי. צילם יהודה כץ

מיינה. צילם עמיר בלבן

מבט לעתיד

השנה, לראשונה, התנהלה הספירה בשיתוף "המרכז למדע אזרחי במוזיאון הטבע ע"ש שטיינהרדט" באוניברסיטת תל אביב. אימוץ הספירה על ידי האוניברסיטה, יצר הזדמנות לעצור רגע ולחשוב.

השאלות שעלו בצוות ההיגוי אופייניות לרוב מחקרי המדע האזרחי, ביניהן:

- האם השינויים שאנחנו רואים באוכלוסיות הציפורים משקפים את המצב האמתי או נובעים מהטיות שונות או מהשינויים שעשינו?
- איך נצליח לשלב בין הרצון שלנו לשתף ציבור גדול ומגוון ככל שניתן מצד אחד ומצד שני נוודא שהספירה תעשה בצורה מדויקת?

אנחנו בתהליך של מחשבה על השאלות הללו ואחרות. כתוצאה - ייתכן ויחולו שינויים בעתיד.

בינתיים, אתם מוזמנים להמשיך ולדווח בeBird במהלך כל השנה מכל מקום. הדיווחים שלכם מספקים מידע חשוב לחוקרים!

להתראות בספירה הבאה - במחצית השניה של ינואר 2023!

המארגנים השותפים: 'החברה להגנת הטבע', 'מוזיאון הטבע', 'ציפורי הבר בחצר'.

נירית לביא אלון- החברה להגנת הטבע nirita@spni.org.il
 תומר גויטע - מוזיאון הטבע tomergu@tauex.tau.ac.il
 שלומית ליפשיץ- ציפורי הבר בחצר shlomitlif@gmail.com

צילום: אבי בלומן